

עיקרי הפעילות של

הקליניקה לזכויות אדם

בשנת הלימודים תשע"ח - 2017-2018

מבוסס על דו"ח סיכום הפעילות השנתי

של מערך הקליניקות המשפטיות ע"ש אלגה צגלה

שהוגש למועצת הפקולטה למשפטים - אוניברסיטת תל אביב

באוקטובר 2018

נוסח פומבי מלא של הדו"ח נמצא באתר הקליניקות [כאן](#).

הקליניקה לזכויות אדם

הפליית ערבים במגורים ע"י המגזר הפרטי

הקליניקה הגישה השנה מספר הליכים משפטיים העסוקים בהיבטים שונים של אפליה בדיוור במגזר הפרטי.

שלוש תביעות הוגשו כנגד חברות נדל"ן גדולות. אחת מהתביעות הללו הסתיימה בפשרה במסגרתה ניתן פיצוי בסכום של 70,000 ₪. שתי התביעות הנוספות מתנהלות בימים אלו.

תביעה נוספת הוגשה כנגד משרד תיווך בטענה כי המשרד ייצג בעסקה בעלים שסירב להשכיר את דירתו לערבים. בתביעה נטען כי חלה חובה מקצועית ומשפטית על משרד התיווך להימנע מלתווך בעסקה כאשר אחד הצדדים מציב תנאים מפלים המנוגדים לחוק ולתקנות הציבור.

ביטול סעיף מפלה בנוהל דיוור ציבורי

הקליניקה הגישה עתירה לבית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים בדרישה לבטל סעיף מפלה בנוהל דיוור ציבורי שמבחין בין נשים יהודיות ללא יהודיות. בעקבות העתירה תיקן משרד הבינוי והשיכון את הנוהל כפי שהתבקש בעתירה והמדינה חויבה בתשלום הוצאות משפט בסכום של 4,000 ש"ח.

הפליה במתן טיפולי פוריות

הקליניקה הגישה תובענה ייצוגית נגד בית חולים שערי צדק שאינו מבצע טיפולי הפריה בנשים שאינן נשואות לפי ההלכה. בתביעה נטען כי מדיניות זו מהווה הפליה מחמת מעמד אישי ומחמת נטייה מינית ויש להורות על הפסקתה.

סירוב למימון ניתוח לשינוי מין ע"י חברת הביטוח

הקליניקה מייצגת טרנסג'נדר שחברת הביטוח סירבה לממן לו ניתוח הסרת חזה במסגרת הליך לשינוי מין בטענה כי אין מדובר בצורך רפואי אלא בהפרעה נפשית. על החלטה זו הגישה הקליניקה ערעור.

מקרה זה שימש גם כבסיס עובדתי ומשפטי לאירוע "דיבייט" שנערך בפקולטה בהשתתפות סטודנטים מהקליניקה לזכויות אדם, סטודנטים מהסדנא למשפט וכלכלה בפקולטה ומשרד עורכי דין פרטי.

שינוי מין במסמכי הזיהוי ללא ניתוח לשינוי מין

הקליניקה ממשיכה לטפל בנושא שינוי סעיף המין במסמכי הזיהוי ובישום הנוהל החדש שהותקן בעקבות העתירה שהגישה הקליניקה לבג"ץ. בעקבות פעילות הקליניקה בנושא פורסמה הנחיה של היועץ המשפטי לממשלה שמקלה באופן משמעותי את הליך שינוי המין למי שעברו הליך חיצוני משמעותי לשינוי מגדרי.

הפלית מזרחים באתר היכרות אינטרנטי

הקליניקה הגישה בקשה להצטרף כידיד בית משפט בערעור על פסק דין של בית משפט שלום שפסק שמפעילת אתר אינטרנטי לא מפלה נגד מזרחים באתר ההיכרות שלה על אף שהמערער הראה בדרך של "ניסוי" שמתקיימת הפליה. במסמך הידיד שהוגש הוצגו מחקרים אמפיריים המראים כי הפליה נגד מזרחים קיימת בישראל, בהקשרים הקרובים לשוקי הכריות וניתחנו את התופעה של הפליה סמויה שהופכת היום שכיחה יותר ויותר.

ועדות קבלה ביישובים קהילתיים ובמושבי עובדים

- הקליניקה המשיכה השנה בייצוג משפטי של משפחה כנגד החלטה הדוחה את בקשתם להתקבל למגורים ביישוב קהילתי. על ההחלטה הוגשה עתירה לבג"ץ וכחלק מההסדר שם התקיימו השנה דיונים חוזרים בוועדת ההשגות שהתבקשה לשקול מחדש את החלטתה.
- הקליניקה הגישה לבית המשפט העליון בקשה להצטרף במעמד ידיד בית משפט לדיון בערעור אזרחי העוסק בשאלת אופן הקצאת מגרשים ביישובים חקלאיים ומעמדה של האגודה השיתופית בהליך זה. דיון בערעור קבוע לשנת 2019.
- הקליניקה הגישה פנייה עקרונית לרשם האגודות השיתופיות, לרשות מקרקעי ישראל ולמשרד המשפטים במסגרתה התבקשו לקבוע נוהל שיסדיר את פעילות מכוני המיון המשמשים בהליכי קבלה ליישובים קהילתיים. פנייה זו נשלחה לאחר שבתיק בו טיפלה הקליניקה בבג"ץ התברר כי ממצאי ומסקנות חוות דעת מקצועית של מכון מיון שונו באופן חד צדדי לבקשת ועדת הקבלה והיישוב תוך הסתרת הדבר.

ייצוג וליווי המועצה המקומית ג'סר א-זרקא

הקליניקה מלווה ומסייעת למועצה המקומית ג'סר בסוגיות משפטיות שונות. בין היתר ייצגה הקליניקה את המועצה בעתירה לבג"ץ כנגד ההחלטה להסיט את כביש 2 מזרחה, הייתה מעורבות בהליכי הכנת תכנית מתאר כוללנית ליישוב וליווי בערר למועצה הארצית לתכנון ובניה בנושא. כמו כן מלווה הקליניקה את המועצה בהליכים להרחבת שטחי השיפוט של המועצה ובסוגיית משק המים והביוב ביישוב.

זכויות אדם והמשטרה

- הקליניקה הגישה ערעור על פסק דין כנגד משטרת ישראל בנושא פגיעה קשה בחופש ההפגנה וחופש הביטוי. בפסק הדין קיבל בית המשפט את טענת התובעים לפיה עצם הפרת הזכות להפגין מזכה את חברי הקבוצה בפיצוי. הקליניקה הגישה ערעור כנגד הסכומים הנמוכים שנפסקו כפיצויים עבור התובעים. המדינה הגישה ערעור שכנגד. הדיון בערעור התקיים באוקטובר 2018.
- כמו כן פועלת הקליניקה להגשת תביעות נזיקיות שעוסקות בהפרת זכויות אדם על ידי שב"ס והמשטרה. במסגרת זו הוגשו השנה 3 תביעות אזרחיות. הראשונה עוסקת בתקיפה שבוצעה ע"י שוטרים כנגד עצור בתחנת המשטרה. הליך שני הוגש בעניינו של עציר שהובל בפומבי

כשהוא אזוק בידיו וברגליו. תביעה נוספת הוגשה בשם עצור שנותר במעצר ליום נוסף על אף החלטת בית המשפט לשחררו באופן מיד.

זכויות חברתיות כלכליות

הזכות לחשמל

הקליניקה המשיכה בטיפול בסוגיית הזכות לחשמל כזכות יסוד ובחינת מדיניות חברת החשמל לגביית חובות. במסגרת זו הכישה הקליניקה עתירה לבג"ץ בה נטען כי רשות החשמל לא קבעה אמות מידה מהותיות המסדירות את הסוגיה. בעקבות העתירה פורסמו אמות מידה חדשות והקליניקה בוחנת את השפעתן ואת הצורך בהליך משפטי חדש בעקבות כך. כמו כן הקליניקה עוסקת בליווי ובתמיכה בעובדים סוציאליים ובטיפול מול רשות החשמל וחברת החשמל בעשרות רבות של מקרים פרטניים של ניתוק חשמל.

הרחקת פעוטות בסיכון ממעונות יום

הקליניקה ביצעה מחקר משפטי בנושא הרחקת פעוטות ממעונות יום בגלל חובות של הוריהם. הסטודנטים בקליניקה יצרו שיתופי פעולה עם עובדים סוציאליים לאיתור מקרים פרטניים ושיתפו פעולה עם האגודה לזכויות האזרח בפנייה. פעילות זו הובילה לשינוי המדיניות ולהודעה של משרד הרווחה כי בכוונתו לתקן את המצב.

הזכות לבריאות וזכויות בעלי מוגבלות

- הקליניקה מטפלת בתביעה מכוח חוק איסור אפליה כנגד בית אבות שסרב לקבל אליו נשא HIV. הליך זה מצטרף לפעילות העקרונית של הקליניקה בסוגיית הפליית נשאי HIV על ידי בתי אבות ומוסדות סיעוד.
- הקליניקה מטפלת בתביעה אזרחית לפיצוי אדם עם כיסא גלגלים שהורד מטיסה כיוון שחברת התעופה טענה כי אינה יכולה להטיס את כיסא הגלגלים הממונע שלו. השנה התקיים דיון בבית המשפט ושיבת גישור.
- משרד הבריאות מקצה לקופות החולים תוספת תקציב משמעותית במטרה לצמצם את הפערים בין הפריפריה למרכזי הערים בהספקת שירותי בריאות אך אינו מפקח על השימוש בכספים אלה. הקליניקה פנתה למשרד הבריאות בדרישה לקבוע מנגנון הכולל פיקוח של משרד הבריאות וכן דיווח תקופתי של קופות החולים שיבטיח כי תוספת התקציב לפריפריה אכן מושקעת בפריפריה. משרד הבריאות עדכן כי הוא יבצע ניתוח של הנתונים בנוגע להוצאות והכנסות קופות החולים ויעדכן את הקליניקה במועד פרסום הנתונים.
- הוגשה פניה עקרונית למשרד התחבורה להנגיש את המבחנים העיוניים לנהיגה בע"פ וכן את קורסי רענון נהיגה ונהיגה מונעת לאוכלוסיית כבדי השמיעה והחירשים באמצעות הספקת שירותי תרגום לשפת הסימנים.

דת ומדינה

- נשלחה מכתב עקרוני למשרד החינוך ולעיריית פתח תקווה להקמת בית ספר ממלכתי חרדי בעיר. בעקבות המכתב התקיימו מגעים בין הצדדים במהלכם נאמר כי קיימת נכונות לבחון

הקמת בית ספר ממלכתי חרדי בשנת הלימודים הבאה במידה ותהיה הענות לכך מצד משפחות בעיר.

- נמשך פרויקט הסיוע לאנשים להגיש תביעות כנגד המדינה להשבת כספים שנאלצו לשלם בגין קבורה אזורית של יקיריהם. במהלך השנה הוגשו שלוש תביעות קטנות בנושא.